

Nr 72

Av fru **Segerstedt Wiberg**, om inrättande vid Göteborgs universitet av en professur i etnografi.

(Lika lydande med motion nr 110 i Andra kammaren)

Alltsedan FN:s tillkomst har man allmänt erkänt att de ekonomiskt och tekniskt underutvecklade länderna har rätt till en större likställighet med de industriellt högt utvecklade. Nöden bland de växande människomassorna i de fattiga länderna har blivit en påträngande verklighet för alla nationer, skrev statsminister Erlander i proposition nr 100 år 1962. I denna angavs som bekant riktlinjerna för det svenska utvecklingsbiståndet.

Fortsättningsvis konstaterade statsministern att »biståndsgivningen måste baseras på en bedömning av utvecklingsproblemets natur. En sådan bedömning förutsätter kunskap om u-ländernas förhållanden, om de djupast liggande orsakerna till deras ekonomiska läge och om de centrala faktorerna i utvecklingsprocessen. Denna kunskap är bristfällig. Inte heller vet man mycket om verkningarna av olika biståndstyper.»

I propositionen sades vidare att problemet gällde ekonomisk underutveckling men att denna har sina rötter i attityder och traditioner, som endast kan förstås mot en historisk och sociologisk bakgrund. Problemet måste därför angripas på bred front.

Sedan 1962 har samma iakttagelse gjorts vid upprepade tillfällen. Många har med skärpa betonat att det inte lönar sig lämna ekonomiskt bistånd om detta inte ges under sådana former, att det till fullo kan utnyttjas av mottagaren. Biståndet måste samordnas under den mottagande statens egna ansträngningar. För att detta skall kunna ske fordras åter att givarlandet äger en sådan kännedom om det mottagande landet att det förra noga kan planera sina insatser. Det räcker därvid inte att ha tillgång till expertis inom ett visst fackområde, expertisen måste kompletteras med kunskaper om hur man skall vinna folkets förtroende och medverkan. I annat fall kan även mycket stora hjälpinsatser bli utan verkan.

Inte minst är av nöden att känna till folkens sedvänjor, traditioner och samhällsstrukturen i det mottagande landet. Utan dessa kunskaper kan man knappast åstadkomma förändringar till det bättre. Man måste också undersöka vilka de förändringar är, som kan leda från de traditionella samhällena till de industriella.

I Sverige har vi som bekant endast få kännare av u-ländernas problem. Denna brist har försvårat insatser om vilka i övrigt rått enighet. Så mycket mera betydelsefullt bör det vara att ansträngningar görs för att utbilda forskare eller andra experter, vilka genom insatser på fältet kan medverka

vid planläggningen av både det bilaterala och multilaterala u-landsbiståndet.

Dessa synpunkter synes inte ha beaktats i bilaga 10 till statsverkspropositionen, då där inte uppförts den av Göteborgs universitet begärda och av universitetskanslersämbetet tillstyrkta professuren i etnografi, särskilt socialantropologi, med professorn Karl Gustav Izikowitz som förste innehavare.

Professor Izikowitz innehar för närvarande en personlig professur förenad med chefskapet för det kommunala etnografiska muséet. Tjänstgörings-skyldigheten är betydligt lägre än den som annars gäller för en professor. Emellertid har intresset bland studenterna ökat avsevärt och särskilt intresset för de högre studierna. Antalet licentiander och doktorander är nu 10. Sammanlagda antalet studerande är 50—60.

Deras studier gäller huvudsakligen problemen rörande samhällsförändringar i u-länderna. Många av de mer avancerade studierna måste företagas som fältstudier i u-länderna. För att studierna, som inte sällan drar stora kostnader, skall ge resultat, krävs att snabba undersökningar kan företagas i hemorten och att studieledaren ägnar tid åt en omfattande korrespondens. Samtidigt måste även förfrågningar besvaras som kommer från FAO, UNESCO och andra internationella organisationer samt från SIDA. Förfrågningarna kan gälla specialstudier. De kan även gälla yngre etnografer, villiga att bedriva studier angående u-ländernas problematik och med sikte på biståndsverksamheten. Förfrågningarna visar tendens att öka alltefter-som man får större kunskaper om att skillnaden mellan u-länderna och västerlandet inte består endast i en skillnad i tekniskt kunnande, utan att man här står inför samhällen, baserade på totalt skilda system.

Professor Izikowitz, som själv hör till de fåtaliga svenskar vilka bedrivit årslånga studier i u-länderna och då främst i Sydostasien, har för övrigt utbildat en rad experter som anlitas i biståndsverksamheten. En av hans elever är chef för Internationella kooperativa alliansens forskningsinstitut i New Delhi, en har varit verksam i Thailand och två har i dagarna rest till Etiopien för att medverka i SIDA:s näringsforsknings- och åkerbruksprojekt.

Med hänsyn till undervisningens omfattning, forskarhandledningen och den egna forskningen är det inte längre möjligt att förena professuren med museichefsställningen. Professor Izikowitz åtnjuter nu arvode motsvarande skillnaden mellan professorlön (B 3) och museichefslön (B 1). Göteborgs universitet har förklarat sig berett att från vissa fonder bidra till hans professur med minst 15 000 kronor.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte besluta

att fr.o.m. budgetåret 1966/67 vid Göteborgs universitet in-

rätta en professur i etnografi, särskilt social antropologi, med professor Karl Gustav Izikowitz som första innehavare, samt att med anledning därav öka anslaget *Göteborgs universitet: Avlöningar* med därför erforderligt belopp, varvid dock hänsyn skall tagas till de bidrag som från vissa fonder vid Göteborgs universitet kan ställas till förfogande.

Stockholm den 20 januari 1966

Ingrid Segerstedt Wiberg